

Aftenposten 20. juli 1991

Statsminister Gro Harlem Brundtland:

Om heimføinger og kunnskapsimport:

HØYERE UTDANNING I ET INTERNASJONALT PERSPEKTIV

Vi hørte i et morgenkåseri forleden, at en heimføing er en som aldri har forlatt sitt fødested. Begrepet har en viss negativ klang. Men det har samtidig vært noe positivt knyttet til dette å være stedbunden her i Norge. Vi har bevart en viss skepsis til alt det ukjente, det fremmede utenfor våre egne grenser. Den beste læring, var ofte ansett for å være den man fikk hjemme.

Dagens samfunn krever en helt annen bevegelighet. En større mottagelighet. Mennesker, kunnskaper og ideer krysser landegrenser i et tempo som vi aldri før har opplevet. Kommunikasjon er gjort uavhengig av tid og sted. Unge mennesker drar hver sommer ut for å oppleve det ukjente, hente med seg nye inntrykk og nye erfaringer hjem.

Dette er ikke noe nytt, hvis vi tenker etter: Bokstavene vi skriver med, ble oppfunnet av romerne. Tallene vi lærer å bruke helt fra første klasse på skolen, stammer fra araberne. Og nullen har vi fra indierne. Det samme ser vi med de mange tekniske godene vi omgir oss med: Glødelampen kommer fra USA, jetmotoren fra England, walkman fra Japan.

Kort sagt: Det meste av den kunnskap vi bruker og den teknologi vi anvender, er importert. Det gjelder ikke bare i vårt land, men i alle. Det mest internasjonale av alt, er

utvekslingen av kunnskap. Allerede middelalderens håndverkere hadde sine vandreår, der svenner kunne reise til fagfeller ute og lære nye grep av dem. Andre tok med seg sine ferdigheter som startgrunnlag for et nytt liv i et annet land.

Fra norsk arbeiderbevegelse kjenner vi dette godt. Carl Jeppesen som ble den første redaktør av det nåværende Arbeiderbladet, gikk først i cigarmakerlære, så over i børstebinderfaget før han slo seg ned i Oslo som børstebinder. Det var nok større behov for nye koster enn for cigarer!

Men man kunne også ta grunnleggeren av Norsk Hydro, Sam Eyde, som eksempel: Han hadde sin utdanning fra Charlottenburg høyskole i Berlin, og arbeidet en årrekke som ingeniør i både Tyskland og Sverige før han vendte tilbake til Norge.

Jeppesen og Eyde illustrerer både at det er viktig for oss å hente kunnskapsrike personer til Norge og å sende nordmenn ut for å heve sin kyndighet. For tiden er det ca. 8000 norske studenter ved utenlandske læresteder. Ja, Norge er faktisk det land som ved siden av Island, relativt sett har flest studenter utenlands.

Programmer for utveksling er bygget ut. I Norden er NORDPLUS-programmet for studentutveksling viktig, og reglene er nå endret slik at det også blir lettere å ta videregående utdanning i et annet nordisk land. Norge har som andre EFTA-land fått adgang til ERASMUS-programmet som er EF's tilbud for studenter og lærere, og vi bygger ut kontaktene mot Øst-Europa.

Slike utvekslingsprogrammer kan imidlertid ikke stanse ved Europas grenser. Tradisjonelt har kontaktene til USA vært gode, f.eks. gjennom Fulbright-programmet, og dette bør videreutvikles. Men utvekslingen må også bygges ut i forhold til Afrika og Asia.

For det studentene tar med seg hjem, er ikke bare fagkunnskap. De tar med seg kulturell kyndighet, språk og innforlivelse i

andre nasjoners livsform og væremåte. Det er noe som bare erverves ved å leve og bo en lengre periode i andre land.

Og ikke minst tar utenlandsfarere med seg kontakter. Jeppesen var en bro mellom norsk og dansk arbeiderbevegelse gjennom hele sin gjerning; Sam Eyde hadde livet ut et nettverk til andre land som var bygget opp i unge år. Det er derfor viktig å utvide mulighetene for kompetanseskapende kontakt i årene som kommer. Det må bety at også Norge tar sin del av ansvaret og forplikter seg til å ta imot studenter fra andre land.

Samtidig er det viktig at den kompetanse vi utvikler, er sterk nok til å åpne for deltakelse i de forsknings- og forretningsmiljøer der kunnskap som er vital for vår og andres velferd blir skapt. Andre søker til våre miljøer bare hvis de kan hente hos oss det som er gagnlig i deres virke. Kort sagt: Både vår evne til å komme ut, komme med og hente hjem, avhenger av den kunnskap vi kan gå inn med.

Dette skjerper kravene til våre egne høyskoler, universiteter og forskningsmiljøer. Regjeringen har økt satsingen på dette området og har inngått avtaler for å lette internasjonal utveksling. Den har også lagt fram et forpliktende program for utviklingen av våre læresteder. Stikkord her er "Norgesnett", som sikter mot å konsolidere fagmiljøene, utvikle en bedre arbeidsdeling mellom dem og knytte dem tettere sammen.

Men Norgesnett skal selvsagt være knyttet tett til internasjonale nettverk. Bare på den måten kan vi ta med oss det beste - av heimføingen og den internasjonale utfordring.